

Nepokoje v SAR

Po roce klidu desítky mrtvých a stovky zraněných v Bangui.

Zažij svět

Jak přiblížit globální témata dětem a mladým lidem? Pomocí nové metodiky SIRIRI.

Krvavé diamanty

Amnesty International vydalo zprávu o financování konfliktu ve Středoafričské republice.

Škola hrou v Bozoum

Zavést nové vzdělávací metody vyžaduje od středoafričských učitelů odvalu

Ve Středoafričské republice je alarmující stav nevzdělanosti, negramotnost obyvatelstva se pohybuje mezi 50–60 %. Proto v lednu 2015 vznikla myšlenka nového projektu, který by se týkal vzdělávání s cílem pokusit se zlepšit jeho úroveň.

Hlavním důvodem, proč se mnoho dětí těžko učí číst, je používání francouzštiny. V rodinách se mluví pouze domorodým jazykem sango, malé děti tudíž v první třídě francouzštině vůbec nerozumí a přitom se mají učit číst. Navíc výuka je postavena na memorování dlouhých textů, opisování francouzských textů z tabule. Děti většinou nemají k dispozici žádné sešity ani učebnice, nejčastěji mají pouze malou tabulku, na kterou píší křídou.

Cílem nového projektu SIRIRI „Škola hrou v Bozoum“ je inspirovat místní učitele vyučovat v duchu „smysluplného vzdělávání“, vnést do vzdělávacího procesu hravé prvky a názornost, demonstrovat i v místních podmínkách možnou práci s jednoduchými moderními didaktickými pomůckami s využitím dostupných materiálů, vést žáky ke kladení otázek, k aktivnímu naslouchání, čtení s porozuměním, tvořivosti i k radosti z učení.

Koordinátorkou projektu se stala Ludmila Böhmová, zakladatelka a dobrovolnice SIRIRI, původním povoláním pedagožka. Do týmu

Foto: Aurelio Gazzera

a zároveň dobrovolnice SIRIRI, připravila soubory písmen a slov v sango, vhodných pro počáteční výuku čtení. Zapojil se také výtvarník David Böhm, který *Manuál pěti pedagogických principů* doprovodil kresbami a vytvořil návrh nástěnné figurální kresby na téma „rodina a život na vesnici“. Kresba bude využitelná pro širší didaktické využití. Ke spolupráci byl pozván i středoafričský umělec Didier Kassai, který vytvořil barevnou „Živou abecedu“, soubor obrázků s písmeny k vyzdobení prozatím prvních osmi tříd základní školy.

Změna vyučovacího jazyka z francouzštiny na domorodý jazyk sango je revoluce vzdělávacího systému.

byl přizván Vojtěch Bílý, dobrovolník SIRIRI, jehož nedávná vlastní roční pedagogická zkušenost v SAR byla pro realizaci projektu klíčová. Dále Jan Korda, ředitel Základní školy na Lyčkově náměstí v Praze 8-Karlíně, který napsal pro učitele v Bozoum příručku *Manuál pěti pedagogických principů*. Václava Bratinková, učitelka s dlouholetou praxí

V červnu 2015 uskutečnili Ludmila Böhmová a Vojtěch Bílý pro 20 učitelů školy v Bozoum dva odpolední semináře, plné herních prvků i teoretických poznatků a základní metodiky výuky čtení. Zároveň absolvovali v SAR sérii diskuzí mnoha úrovní včetně regionálních a celostátních koordinátorů za školství. U všech se setkali s velkým zájmem o tento typ podpory práce učitelů v prostředí extrémně chudé a zaoštalé Středoafričské republiky. Červnové testovací workshopy se ukázaly jako úspěšné.

Na červnový kurz navázal týdenní kurz v září 2015. Po kurzu zůstala Ludmila Böhmová v Bozoum ještě dva týdny, aby byla nápomocná

(Dokončení na druhé straně.)

Zažij svět se SIRIRI

Dokončujeme metodiku pro vedoucí volnočasových oddílů

V průběhu roku 2015 jsme spolu se skautskými a jinými volnočasovými oddíly chystali metodiku globální výchovy. Metodika nese název *Zažij svět*, je určená vedoucím oddílů, kteří pracují s dětmi od 10 do 18 let a přináší jim tipy, jak v oddílech pracovat s tématy jako je chudoba a nerovnost, voda a přístup k vodě, hlad a podvýživa, životní prostředí, zdraví a nemoci, vzdělání a přístup ke vzdělání nebo konflikty a násilí. V metodice se snažíme propojovat své zkušenosti z práce ve Středoafričské republice s realitou, kterou děti znají z ČR a zážitkovou formou jim tato témata přiblížit, ukázat jim, jak se jich dotýkají, a otevřít jim možnosti jak o nich uvažovat.

Víte například, že k výrobě jedné pizzy spotřebujeme 1 200 litrů vody? Přitom pro zhruba 800 milionů lidí na Zemi je nedostatek pitné vody každodenní realitou. Kolik vody sami doma spotřebujete? Na co všechno ji potřebujete? Dovedete si představit, že byste přístup k vodě vůbec neměli? Jak je to s vodou například ve Středoafričské republice?

Cílem programů *Zažij svět* je pomoci dětem pochopit vzájemné závislosti a propojenost

lidí, míst a životního prostředí na celém světě, rozvíjet jejich schopnosti kritického myšlení, podporovat vzájemný respekt k lidem s různými názory a hodnotami, umožnit jim pochopit, jak ve společnosti vznikají předsudky a stereotypy, a poskytnout jim znalosti, dovednosti a postoje potřebné pro přijetí odpovědnosti za pozitivní vývoj světa, ve kterém žijeme.

Na metodice spolupracovali zkušení lektoři globální výchovy, dobrovolníci SIRIRI dodali informace a příklady ze Středoafričské republiky. V průběhu léta *Zažij svět* ozkoušelo 15 skautských a jiných oddílů. Programy pracují se zážitkovými metodami a stojí na principu evokace tématu – uvědomění – reflexe/diskuze, vedou děti k tvorbě vlastních projektů nebo terénních výzkumů, obsahují tipy na doplňující články či filmy.

Jste vedoucí oddílu, témata vás zajímají, ale bojíte se, že jim nerozumíte dostatečně, abyste programy mohli uskutečnit? Nebojte se. Programy stojí na participativním přístupu společného hledání odpovědí. Vedoucí je v nich průvodcem, který podněcuje diskuzi,

Ilustrace: Jiří Franta

přemýšlení a pomáhá dětem tvořit si vlastní názory, hledat vlastní odpovědi.

Jak to funguje?

Ke každému tématu jsme připravili víkendový program pro oddíl. Dohromady jde o sedm globálních témat, tedy i sedm různých víkendových programů. Návod pro přípravu programu se všemi potřebnými materiály najdete na webu www.zazijisvet.cz, kde bude od listopadu metodika volně ke stažení. Vše je připraveno rovnou k použití. Programy jsou navíc připravené tak, aby se daly modifikovat vedoucími pro potřeby konkrétních oddílů. Stačí si je tedy stáhnout a můžete vyrazit.

▪ Tomáš Komm

ÚVODNÍK

Vážení přátelé,

Středoafričská republika se v těchto dnech zotavuje z nejhorších bojů za poslední rok. Když v září odjížděli naši dobrovolníci pracovat s učiteli v Bozoum, nic nenasvědčovalo tomu, že o měsíc později nebude hlavní středoafričská silnice dostatečně bezpečná pro přejezd na letiště. Vlna násilí a útoků na obyvatele i nevládní organizace zachvátila hlavní město Bangui během několika hodin. Můžeme se jen dohadovat, kde hledají studenti motivaci učit se na další zkoušku nebo učitelé odvahu pustit se do nových pedagogických metod, když školy mohou ze dne na den zavřít kvůli vypuknutí bojů. Víme ale, že díky spolupráci s místními partnery misionáři, nasazení dobrovolníků a podpoře dárců, jim můžeme pomáhat to i v těch těžkých podmínkách uskutečňovat. Děkuji za to i vám.

Hana Říhová,
editorka

Škola hrou v Bozoum (dokončení)

učitelům přímo ve třídách při vyučování. „První reakce učitelů byly rozpačité. Pochopili, že změnou vyučovacího jazyka, který sice všichni znají, ale málokdo umí v sangu číst a psát, je revoluce vzdělávacího systému. Ten se totiž řídí podle osnov převzatých z dob kolonialismu,“ popisuje odezvu učitelů v prvních dnech kurzu Ludmila Böhmová. „Učitelé měli strach, zda vůbec mohou takovou radikální změnu udělat. Naštěstí jsme měli podporu nejen zřizovatele školy, ale i dalších kompetentních osob, které tomuto projektu fandí. A tak se opravdu nakonec podařilo, že letos v září se ve třech prvních třídách historicky poprvé začaly děti učit v jazyce, kterému rozumí.“ Po vyhodnocení

této zářijové zkušenosti chceme pokračovat mimo jiné i vytvořením *Slabikáře* v sangu. Šlo by o historicky první moderní učební materiál tohoto typu.

Po ukončení kurzu byli učitelé pozváni k vyplnění dotazníků. Yves Woko, jeden z učitelů, do dotazníku napsal vzkaz: „Nezapomeňte na nás!“ I přes nedávné nepokoje v Bangui (více na str. 3), nemáme v plánu na učitele ani na jiné projekty zapomenout. Naopak považujeme za velmi důležité pomáhat právě těm, na které svět zapomíná.

▪ Václava Bratinková

Podpořte naše projekty

► Staňte se členem Klubu přátel SIRIRI

a přispívejte nám pravidelně

www.siriri.org/klub-pratel

► Jednorázovým příspěvkem

na transparentní účet **666646/5500**

► Zprávou DMS ve tvaru **DMS SIRIRI**

na telefonní číslo **87 777**

► Koupí výrobku na webu rukuvruce.siriri.org

Fanděte nám na Facebooku

facebook.com/siririops

Sledujte nás na Twitteru

twitter.com/siririops

Čtěte o nás na webu

www.siriri.org

Nepokoje v hlavním městě Bangui narušily roční klid

V sobotu 26. září došlo v hlavním městě Bangui k zabití mladého muslima, což vedlo k nepokojům, jež narušily relativní klid trvající od října loňského roku. V hlavním městě se začaly stavět barikády, střílelo se na ulicích. Lidé žijící v okolí bojů utíkali ze svých domovů a hledali útočiště v areálu mezinárodního letiště, ale i na misiích. Byl vyhlášen zákaz večerního vycházení, ale i během dne byl pohyb ve městě velmi nebezpečný.

Po městě se začaly pohybovat ozbrojené živly, které se snažily využít nepřítomnosti policie.

Z Bozoum napjatou situaci pozorovala česká dobrovolnice SIRIRI Ludmila Böhmová, která po ukončení školení učitelů v rámci projektu Škola hrou v Bozoum na místě zůstala k dispozici pro další konzultaci učitelů po zahájení školního roku a uvedení nových pedagogických metod do praxe. „Všichni v Bozoum napjatě sledovali, co se děje v Bangui. Místní policie jako první zareagovala útekem a opuštěním jediné policejní stanice ve městě. Zástupci neziskových organizací působících ve městě se uchýlili na misií. Ve městě jsem potkávala lidi s tranzistory u uší, kteří se pokoušeli dopátrat alespoň nějakých informací v zemi, kde média téměř neexistují. Po městě se začaly pohybovat ozbrojené živly, které se snažily využít nepřítomnosti policie,“ popisovala nám dění v Bozoum Ludmila Böhmová a vysvětlovala: „I když po občanské válce je situace klidnější, latentně tu napětí stále zůstává. Přestalo se sice otevřeně bojovat, stačí ale jen malá rozbuška a spustí se vše nanovo.“

Nutno připomenout důležitý fakt. Ani když vypukly boje během státního převratu v roce 2013 a ani dnes nejde o nepokoje mezi náboženskými komunitami. Ozbrojenci z obou skupin jsou zločinci a vrazi. Všichni tamní náboženští vůdci se shodují v tom, že skuteční muslimové a skuteční křesťané by se takto nechovali.

Misionář O. Aurelio Gazzera komentuje události na svém blogu: „Takže teď, kdy se zdálo, že se tu vše trochu uklidnilo, kdy se očekávalo, že se brzy uskuteční volby, se může zase začít od nuly... Je ještě velmi mnoho práce, která se musí odehrát hluboko v srdcích lidí.“

V době přípravy bulletinu situace v Bangui zůstává napjatá.

▪ Terezie Imlaufová

Hlavní město Bangui v době říjnových nepokojů

Foto: Hervé Séréfo Diaspora

Výpovědi svědků o násilí v Bangui

To, co se stalo v Bangui je těžko představitelné. Našli jsme výpovědi svědků událostí a některé z nich, ty méně drastické, jsme se rozhodli otisknout, protože jak se zdá, i přes přítomnost 10 000 vojáků OSN v SAR, není vůle zajistit bezpečnost v zemi a jen málo lidí v celém světě se o osudy obyvatel SAR zajímá. Svědectví v Bangui sesbíral 28. září 2015 Charlie Joseph Larabo.

Gilbert, 56 let, vdovec, otec rodiny

„Seděl jsem doma obklopen svými dětmi. Kolem půl deváté ráno jsme zaslechli nějaké výbuchy granátů a dalších zbraní. Rychle jsem řekl dětem, aby se schovaly do domu. Lidé křičeli a utíkali. Muslimové hodili granát i do mého domu. Dva moji synové ve věku 26 a 22 let zemřeli, mou zraněnou desetiletou dceru jsem vzal a utekl s ní pryč.“

Sidonie, 32 let, svobodná matka

„Byla jsem na cestě pro vodu ke katolickému kostelu, když jsem uslyšela výstřely. V tu chvíli jsem uviděla 6 ozbrojených mužů ve dveřích domů mého souseda. Vstoupili dovnitř a začali střílet přímo na lidi uvnitř. Slyšela jsem křik v sangu: „Přišli jsme udělat úklid!“ Upustila jsem kýbl s vodou a utíkala jsem domů. Oknem jsem zahlédla muže od vedle, jak ze sousedova domu vytáhl dvě mrtvoly a hodil je do studny souseda, kterého zavraždili.“

Anicet, 49 let, ženatý

„Zrovna jsem byl ve sprše, když se ozvaly výstřely. Když jsem vyběhl, uviděl jsem 4 muslimy v kuklách, kteří právě podřezávali krk mým sousedům. Měl jsem strach. Protože jsem nevěděl, kde jsou mé děti a moje žena a viděl jsem všechny lidi utíkat, utekl jsem taky. Když jsem se ohlédl, viděl jsem na zemi mnoho těl. Abych byl přesný, napočítal jsem jich nejméně 15 – muže, ženy i děti.“

Anselme, 32 let, profesor historie a zeměpisu

„Zrovna jsem si povídal s pěti sousedy, najednou tři z nich zasáhly kulky. Padli na zem a nastala veliká panika, mnoho lidí se snažilo utéct. Já jsem se ukryl za jednu zeď a viděl jsem, jak u fotbalového hřiště ozbrojená skupina muslimů střílela do čtyř utíkajících dětí.“

Kalendář akcí

3.
listopad

19.00
Skautský Institut
Praha

Development Coffee na téma „Globální vzdělávání a stoupající nenávisť ve společnosti“. V rámci diskuze představení nové metodiky globální výchovy SIRIRI „Zažij svět“ určené volnočasovým oddílům a kroužkům. (Více www.zazijsvet.cz)

18.
listopad

Fakulta
humanitních
studii UK
Praha-Jinonice

Seminář a následná výstava fotografií věnovaná středoafričským vysokoškolákům. Výstava potrvá až do 11. 12.

27.–29.
listopad

Kostel sv. Matěje
Praha-Dejvice

Adventní zastavení u Matěje – benefiční prodej triček a afrických výrobků Ruku v ruce.

7.–11.
prosinec

Fakulta
humanitních
studii UK
Praha-Jinonice

Benefiční prodej triček a afrických výrobků z obchodu Ruku v ruce.

5.
prosinec

Praha
(www.miquik.cz)

Mikulášský seminář. Workshop a představení metodiky globální výchovy SIRIRI „Zažij svět“ určené volnočasovým oddílům a kroužkům. (Více www.zazijsvet.cz)

13.
prosinec

Komunitní centrum
matky Terezy
Praha-Háje

Benefiční prodej triček a afrických výrobků Ruku v ruce

13.
prosinec

19.00
Fara u sv. Matěje
Praha 6

Přednáška Ludmily Böhmové o školství ve Středoafričské republice v době válečného konfliktu

25.
prosinec

15.00
Kostel Panny
Marie Vítězné
(Pražské Jezulátko)

Rybova Česká mše vánoční – benefiční koncert ZUŠ Na Popelce ve prospěch SIRIRI o.p.s.

Krvavé diamanty

Amnesty International vydala 29. září 2015 zprávu, která se obsáhle věnuje těžbě diamantů ve Středoafričské republice. Ve zprávě se s odvoláním na řadu dalších zdrojů mimo jiné uvádí, že obě strany konfliktu v této zemi, jak Séléka, tak Anti-balaka, výrazně profitují z peněz získaných z těžby diamantů. Jde často o peníze získané za „ochranu dolů“, či „poplatků z těžby“. Ty jdou přímo do kapes rebelů. Séléka se dle zprávy i přímo podílí na pašování diamantů ze Středoafričské republiky, které se tak nelegálně dostávají na světový trh. V diamantových dolech ve Středoafričské republice pracuje na 100 000 lidí ve velmi tvrdých podmínkách, připomínajících v mnohém moderní otroctví, řada z nich jsou děti. Žádná ze světových firem obchodujících s diamanty přitom není schopná zaručit, že její diamanty nepochází ze SAR a nepomáhají financovat místní konflikt.

Zpráva je dostupná na: www.amnesty.org/en/documents/afr19/2494/2015/en/

▪ *Tomáš Komm*

Foto: archiv Cédrica Ouanekpone

Lékařem díky SIRIRI

V roce 2009 SIRIRI kontaktovali naši dlouhodobí partneři – misionáři z Bangui – kvůli dvěma studentům medicíny. Jedním z nich byl Cédric Ouanekpone. Jeho otec náhle zemřel a hrozilo, že on bude muset ukončit studium již po prvním ročníku medicíny, aby nahradil živitele rodiny. SIRIRI podpořilo Cédricovo studium, takže mohl v červnu medicínu dokončit, obhájit absolventskou práci a stát se lékařem. Cédric prokázal mimořádné schopnosti během ozbrojeného konfliktu v letech 2013–2014, kdy pracoval v určitém období jako jediný zdravotník v uprchlickém táboře pro 10 000 lidí, který byl provizorně zřízen u misie v Bangui. Za svou službu včetně nočních služeb odmítl finanční odměnu, protože – jak sám řekl – zažívá solidaritu.

V pořadí druhý z podporovaných vysokoškolských studentů je medik Richard, kterého SIRIRI začala podporovat současně jako Cédrica. Byl však o ročník nižší, ve studiu tedy pokračuje. Podle posledních informací se Richardovi podařilo složit všechny zkoušky a za rok by mohl obhajovat absolventskou práci.

▪ *Terezie Imlaufová*